

ಭಾಷಾ ವರದಿಗಳು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳು

ಅಜೀಯ ಕುಮಾರ ವಿ. ಹೆಚ್*

* ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.

ಸಾರಾಂಶ (Abstract)

ಭಾಷಾ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಉದ್ದೇಶ ಪೂರಕವಾಗಿ ರೂಪಿಸುವ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವೇ ಭಾಷಾ ಯೋಜನೆ.¹ ಭಾಷಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಆಯಾಯ ರಾಜ್ಯ/ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುವ ಸರ್ಕಾರ, ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನೇಮಕವಾದ ಸಮಿತಿಗಳು ಅಥವಾ ಆಯೋಗಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ವರದಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಸರ್ಕಾರಗಳು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಉಂಟಾದ ಭಾಷಾ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಭಾಷಾ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುತ್ತವೆ. ಭಾಷಾ ವರದಿಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಷಯಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿ, ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸಮಗ್ರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ಅದು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಫಲಿತಾಂಶದ ವಿವರಣೆ ಮತ್ತು ಶಿಫಾರಸುಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯ ಲಿಖಿತ ರೂಪಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಬೋಧನಾ ಮಾಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಎದುರಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಭಾಷಾ ವರದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಕ್ರಮ ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮುಖ್ಯ ಪದಗಳು (Keywords): ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು, ಭಾಷಾ ಯೋಜನೆ, ಏಕೀಕರಣ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣ ನಂತರ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಬೇಕಾದ ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಬಳಕೆಗೆ ತರುವುದರ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸುವುದು ಏಕೀಕರಣದ ಆಶಯವಾಗಿದ್ದು, ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನೇಮಕವಾದ ಸಮಿತಿಗಳು ಅಥವಾ ಆಯೋಗಗಳು ವರದಿಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿವೆ. ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಲಿಕೆಯ ಒಂದು ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಎದುರಾಗುವ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಭಾಷಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ಭಾಷಾ ವರದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನೇಮಕವಾದ ಸಮಿತಿಗಳು ವರದಿಗಳನ್ನು

ನೀಡಿವೆ. ಈ ವರದಿಗಳು ಮಾಡಿದ ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ನೀತಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಮಾಡಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ಎದುರಾಗುವ ತೊಡಕುಗಳು ಏನು? ಅವುಗಳಿಂದ ಉದ್ಭವವಾಗುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೇನು? ಹಾಗೇ ಉದ್ಭವವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರ ಯಾವ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು? ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಭಾಷಾ ಅಧ್ಯಯನ ಅಗತ್ಯ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಬಳಕೆಗೆ ತರುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನೇಮಕವಾದ ಸಮಿತಿಗಳು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ವರದಿಗಳಲ್ಲಿ ಜೆ.ಬಿ. ಮಲ್ಲಾರಾಧ್ಯ ವರದಿ, ಗೋಕಾಕ್ ವರದಿ, ಎಚ್. ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ವರದಿ, ಚಂಪಾ ವರದಿ, ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪನವರ ನೀತಿ-ನಿರೂಪಣ ವರದಿ, ಡಾ.ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ವರದಿಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾದವು. ಈ ಸಮಿತಿಯ ವರದಿಗಳು ಆಯಾಕಾಲದ ಭಾಷಾ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಜನತೆಯ ಒತ್ತಡ, ಭಾಷಿಕ ಅಗತ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಚಿಂತನಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವಲೋಕಿಸಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದವರೆಗೆ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಲಿಕೆಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಕನ್ನಡ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳು ಮತ್ತು ಅದರ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆ ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಏಕೀಕರಣ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮ ನೀತಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಎರಡು ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಏಕೀಕರಣದ ನಂತರ ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವ ಪ್ರದೇಶ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದ ನಂತರ ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಕನ್ನಡವನ್ನೇ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾಧ್ಯಮದ ಶಾಲೆಗಳ ಉಗಮವು ಸಹ ಆಗತೊಡಗಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಏಕೀಕರಣೋತ್ತರದ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂದು ಸಾಕಷ್ಟು ವಾದ-ವಿವಾದಗಳು, ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಈ ಸಮಿತಿಗಳು ವರದಿಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದವು. ಎಲ್ಲಾ ವರದಿಗಳು ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ದೇಶ ಭಾಷಾಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿಯೇ ನೀಡಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದವು. ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರ ಈ ಸಮಿತಿಗಳು ನೀಡಿದ ವರದಿಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಹೋದಾಗ ಪರ-ವಿರೋಧಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇಂದಿಗೂ ಒಂದು ಸವಾಲಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ.

ಜೆ.ಬಿ. ಮಲ್ಲಾರಾಧ್ಯ ವರದಿಯು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆಯ ಬಗೆಯ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನೊಂದಿಗೆ ವರದಿಯನ್ನು ನೀಡಿತು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವು ಮಾತೃಭಾಷೆ/ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವುದು. ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮೂರನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಸುವುದು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಐದನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ ಕಲಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿತು. ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರ ಈ ವರದಿಯ ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಈ ವರದಿ ನೆನೆಗುದಿಗೆ ಬಿತ್ತು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ಬಂದದ್ದು ಎಂಬತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ. ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣ ನಂತರ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಿಕರಲ್ಲ ಒಂದು ಕಡೆ ನೆಲೆಸುವಂತಾಯಿತು. ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ನೀಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಒಂದು ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವಂತೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ಧೋರಣೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಗೋಕಾಕ್ ಚಳುವಳಿಯಿಂದ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಉದಯವಾಗಿ ಇಡೀ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವೇ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಪೂರಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಿಕ ಚಳುವಳಿ ಗೋಕಾಕ್ ಭಾಷಾ ಚಳುವಳಿ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪ್ರಥಮ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದೆ ಗೋಕಾಕ್ ಚಳುವಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರದ ಅನ್ವಯ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು, ಮರಾಠಿ, ಮುಂತಾದ ಭಾಷೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಪ್ರಥಮ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕಲಿಸುವ ಅವಕಾಶವಿತ್ತು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಠ್ಯ ಸುಲಭವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಅಂಕಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕನ್ನಡ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಾಗಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಹ ಕನ್ನಡದ ಬದಲಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಪ್ರಥಮ ಭಾಷೆಯಾಗಿಯೂ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನ್ನು ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿಯೂ, ಹಿಂದಿಯನ್ನು ತೃತೀಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿಯೂ ಕಲಿಯ ತೊಡಗಿದರು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಯದೆ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಪೂರೈಸುವ ಅವಕಾಶ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದೊರೆಯಿತು. ಇದು ಕನ್ನಡಿಗರ ವಿರೋಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಕನ್ನಡ ಪರ ಸಂಘಟನೆಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಕೆಯ ಪರ ಹೋರಾಟ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಆಗ ಸರ್ಕಾರ ವಿ.ಕೃ. ಗೋಕಾಕ್ ಅವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮಿತಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿತು. ಈ ಸಮಿತಿ 1981 ರಂದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಿತು. ಈ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಅವುಗಳೆಂದರೆ

- ಅ) ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಯಾವುದೇ ಪ್ರಥಮ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿರಲಿ ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಕಲಿತಿರಲಿ, ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ 150 ಅಂಕಗಳ ಪ್ರಥಮ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು.
- ಆ) ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು, ಮಲೆಯಾಳಂ, ಮರಾಠಿ, ಗುಜರಾತಿ, ಉರ್ದು, ಹಿಂದಿ ಈ ಆಧುನಿಕ ಭಾಷೆಗಳ ಅಥವಾ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಥವಾ ಅರೇಬಿಕ್, ಸಂಸ್ಕೃತ, ಪರ್ಷಿಯನ್, ಲ್ಯಾಟಿನ್, ಗ್ರೀಕ್ ಈ ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾಷೆಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು 100 ಅಂಕಗಳಿಗೆ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸತಕ್ಕದ್ದು.
- ಇ) ಮೇಲೆ(ಆ)ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಎಂದರೆ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಓದಿದ್ದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು 50 ಅಂಕಗಳಿಗಾಗಿ ತೃತೀಯ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು.
- ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕನ್ನಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ 1981-82ನೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಿಂದಲೇ ಜಾರಿಗೆ ಬರತಕ್ಕದ್ದು. (ಏಕೆಂದರೆ ಆವರೆಗೆ ಪ್ರಥಮ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೂ ಪೂರ್ತಿ ಅದನ್ನು ಓದದೆ 100 ಅಂಕಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡವನ್ನು, ಮಿಕ್ಕ 50 ಅಂಕಗಳಿಗೆ ಬೇರೊಂದು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶವಿತ್ತು). ಮಿಕ್ಕವರಿಗೆ 1986-87 ರಿಂದ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಜಾರಿಗೆ ಬರತಕ್ಕದ್ದು.

- 1986-87 ರಲ್ಲಿ ಸಮಿತಿಯು ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ, 1981-82 ರಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂರನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡೇತರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯ ಮಾಡಬೇಕು.
- ತತ್ ಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ 1986-87 ರವರೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ತೃತೀಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶವಿರಬೇಕು.²

ಗೋಕಾಕ್ ಭಾಷಾ ಚಳುವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟು, ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಯಿತು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದವರೆಗೂ ಸರ್ಕಾರ ಭಾಷಾ ನೀತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಈ ವರದಿ ಪೂರಕವಾಯಿತು. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಗೋಕಾಕ್ ವರದಿ ಕನ್ನಡ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ದಿಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟಿತು.

ಗೋಕಾಕ್ ವರದಿಯ ನಂತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಇಲ್ಲವೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದರೂ ಆಂಗ್ಲಮಾಧ್ಯಮ ಶಾಲೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಹೋಯಿತು. ಸರ್ಕಾರ ಹೊರಗಿನವರಿಗಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾಧ್ಯಮ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮ ಅನಧಿಕೃತ ಆಂಗ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮ ಶಾಲೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ದಿನೇ ದಿನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾ ಹೋದವು. ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ 1994-95ನೇ ಸಾಲಿನ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಿಂದ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಭಾಷಾನೀತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅನಧಿಕೃತ ಆಂಗ್ಲಮಾಧ್ಯಮ ಶಾಲೆಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಹರಿಸಲು ಎಚ್. ನರಸಿಂಹಯ್ಯನವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮಿತಿ ರಚನೆಯಾಗಿ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಿತು. ಈ ವರದಿ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ನೀಡಬೇಕು ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿರುವ ಕಡೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಬೇಕು ಎಂಬ ಶಿಫಾರಸನ್ನು ಮಾಡಿತು. ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಸರ್ಕಾರ ಈ ವರದಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರಲಿಲ್ಲ.

1994 ರ ಸರ್ಕಾರದ ಭಾಷಾನೀತಿಯ ಅನ್ವಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಅಥವಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡಬೇಕು ಎಂದು ಆದೇಶ ಮಾಡಿದರು ಬಹುತೇಕ ಖಾಸಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದವು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕಿರಿಯ ಮತ್ತು ಹಿರಿಯ ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿದರ ಪರಿಣಾಮ 5ನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾಧ್ಯಮದ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿತು. 1998-99 ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾಧ್ಯಮ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಮುಂದಾದವು. ಸರ್ಕಾರದ ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕನ್ನಡಪರವಾದವರು ವಿರೋಧಿಸಿದರ ಪರಿಣಾಮ ಸರ್ಕಾರ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಪಾಟೀಲ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಲು

ತಿಳಿಸಿತು. ಈ ಸಮಿತಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕಿರಿಯ ಮತ್ತು ಹಿರಿಯ ಎಂದು ವಿಂಗಡಣೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಮತ್ತು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾತೃಭಾಷೆ/ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಬೇಕೆಂದು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿ ಭಾಷಾನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು. ಈ ವರದಿಯ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನಂತೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ 5ನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾಧ್ಯಮದ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಖಾಸಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾಧ್ಯಮದ ಶಾಲೆಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣವಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ವರದಿಯು ಮತ್ತೊಂದು ಕನ್ನಡ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪನವರ ನೀತಿ ನಿರೂಪಣ ವರದಿ ಈ ಹಿಂದೆ ನೇಮಕವಾದ ಸಮಿತಿಗಳು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ವರದಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ತೀರ್ಪುಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪೂರ್ವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದವರೆಗೆ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಭಾಷಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ ಸರ್ಕಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದುವರೆಗೂ ಬಂದಿರುವ ವರದಿಗಳು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮದ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಾದ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಈ ವರದಿಗಳು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿರುವ ವರದಿಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಕಾನೂನಾತ್ಮಕ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ನೀತಿ ನಿರೂಪಣ ವರದಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಾತೃ ಭಾಷೆ ಅಥವಾ ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ಕನ್ನಡೇತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮೂರನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಲಿಯುವಂತಾಗಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದಿಂದಲೇ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನ್ನು ಒಂದು ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕಲಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿತು. ಆದರೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ತಡೆಯಾಜ್ಞೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಈ ವರದಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನ ನೆನಗುದಿಗೆ ಬಿತ್ತು.

ಡಾ. ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ವರದಿ ಪದವಿ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಒಂದು ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಕಲಿಸುವಂತೆ ಶಿಫಾರಸನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ಅನುಷ್ಠಾನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ದೃಢ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಕಾನೂನಾತ್ಮಕ ತೊಡಕುಗಳು ಎದುರಾಗುತ್ತಿವೆ. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಅಥವಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸದ ಹೊರತು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಒಂದು ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ಭಾಷಾ ವರದಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಭಾಷಾ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಆದೇಶ ಮಾಡಿವೆ. ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರದ ಈ ಭಾಷಾನೀತಿ ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಅನುದಾನಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ. ಖಾಸಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಭಾಷಾ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಖಾಸಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಿದರೆ

ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳು ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಕಲಿಸುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮದ ವಿಚಾರ ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವವರು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಕೆಳವರ್ಗದವರು, ಬಡವರು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದವರು ಎಂಬ ಸಂಕುಚಿತ ಮನೋಭಾವನೆ ಬೆಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಕಂದಕ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದೆ. ಈ ತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾಧ್ಯಮದ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ತರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾಧ್ಯಮದ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ದೂರ ಮಾಡುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಸಮಾನ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವವರೆಗೂ ಕನ್ನಡ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಕೊನೆಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

1. ನಾರಾಯಣ ಕೆ.ವಿ. ಭಾಷೆ. ಪುಟ 344
2. ಸುದರ್ಶನ ಸ.ರ. (2006). ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮ ಕನ್ನಡಪರ ಆಂದೋಲನ ಮತ್ತು ವರದಿಗಳು. ಪು. ಸಂ. 55

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಇಂದಿರಾ ಆರ್. (ಮಾರ್ಚ್ 29, 2011) ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ಮಾಧ್ಯಮ: ನಾವು ಸಾಗುತ್ತಿರುವುದೆತ್ತೆ?. ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಕನ್ನಡ ನೆಲ-ಜಲ-ಭಾಷೆಯ ಹಿರಿಮೆ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದ ವರದಿಗಳು. (ಅಕ್ಟೋಬರ್ 31, 2019). ವಾರ್ತಾಭಾರತಿ, ವಿಶೇಷ ವರದಿ, ಮಂಗಳೂರು.
- ನಾರಾಯಣ ಕೆ.ವಿ. (2009). ಭಾಷೆ. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.
- ಸುದರ್ಶನ ಸ.ರ. (2006). ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮ ಕನ್ನಡಪರ ಆಂದೋಲನ ಮತ್ತು ವರದಿಗಳು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು. ಪುಟ 55.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ವರದಿಗಳು

- ಜೆ.ಬಿ. ಮಲ್ಲಾರಾಧ್ಯ ವರದಿ (1953)
- ಗೋಕಾಕ್ ವರದಿ (1982)
- ಎಚ್. ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ವರದಿ (1991)
- ಚಂಪಾ ವರದಿ (1999)
- ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪನವರ ನೀತಿ-ನಿರೂಪಣ ವರದಿ (2000)
- ಡಾ. ಹಿ. ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ವರದಿ (2015)